

Historie Mezinárodního sčítání vodního ptactva (IWC) v ČR

History of the International Waterbird Census in Czechia

Karel Hudec

Hluboká 5, Brno 639 00, e-mail: karelhudec@seznam.cz

Myšlenka prokázat konkrétními čísly reálnost obecných a trvalých tvrzení o stálém úbytku vodního ptactva, jmenovitě lovných druhů, vznikla před II. světovou válkou v Anglii. Teprve však po válce, v roce 1947, založil přírodovědec a malíř *Peter Scott* ve Slimbridge „The Wildfowl Trust“. V něm vzniklo a bylo organizačně zajištěno jako výzkumné centrum *IWRB (International Waterfowl Research Bureau)* pro uvažovanou a z hlediska biologického nutnou mezinárodní akci pravidelného dlouhodobého sčítání populací vodních ptáků. Poválečné rozdělení Evropy však velmi komplikovalo situaci. To se ukázalo i na našem území, kde výzva ke spolupráci při synchronním sčítání našla širší odezvu pouze u *Československé myslivecké jednoty*. Výsledky sčítání z jediné zimy 1958/59 byly zpracovány organizátorem *doc. ing. J. Nečasem* (1959), doplněny tehdejšíím předsedou *Československé společnosti ornitologické doc. dr. W. Černým* a publikovány v časopisu *Lesnictví* 1959, s. 521–528 (*Divoká kachna – hlavní tažná zvěř v ČSR*).

V roce 1961 začal nový předseda *IWRB Luc Hofmann* sčítání aktivizovat a hledal kontakty v zemích východní Evropy. Po dohodě na 1. evropské konferenci o vodním ptactvu v St. Andrews 1963 převzal iniciativu v zajišťování organizace sčítání v ČR tehdejší Ústav pro výzkum obratlovců Československé akademie věd v Brně, v jehož ornitologickém oddělení v roce 1959 začal výzkum vodního ptactva. Pro vlastní organizaci sčítání byl získán *dr. Bohuslav Urbánek*, který tehdy nastoupil jako ornitolog na Biologickou stanici VŠZ v Lednici. První sčítací akce proběhla 14. 2. 1965 na 36 stanovištích (URBÁNEK 1966). *B. Urbánek* nadále rozšiřoval síť sčítatelů, bohužel výsledky nezpracovával a po odchodu do Prahy v roce 1970 zůstaly materiály nevyužité. Organizaci sčítání od zimy 1970/71 převzal jako externí pracovník ÚVO ČSAV *ing. Vladimír Fiala*, který v ní pokračoval až do zimy 1977/78. *V. Fiala* nejen rozšířil síť sčítatelů, ale zpracovával každoroční podrobné zprávy a z materiálu vytěžil i několik původních prací o změnách početnosti jednotlivých druhů. V roce 1978 zřídil *ing. A. Randík* samostatné sčítací centrum pro Slovensko. Vnitřní poměry na ÚVO ČSAV bohužel vedly k převedení organizace sčítání v ČR na interní pracovníky ústavu, zatížené převážně jinými úkoly. V zimě 1979/80 to byla *dr. Ivana Kožená*, od zimy 1982/83 *ing. Čestmír Folk* (FOLK *et al.* 1984), který pak pokračoval v organizaci sčítání s různými spolupracovníky (*dr. Josef Křen, dr. Jitka Pellantová*). Posledně jmenovaná po roce 1990 přešla na ČÚOP/AOPK ČR, kde pokračovala v organizování až do roku 2003. V celém tomto období byly zpracovávány jen stručné souhrnné výsledky, sčítání omezeno jen na lednový termín a počet sčítatelů se postupně snižoval.

Literatura

- FOLK Č., KOŽENÁ I., KŘEN J. 1984: Mezinárodní sčítání vodních ptáků na území ČSSR. *Sborník referátů „Vodní ptactvo a jeho prostředí v ČSSR“*, Brno: 30–33.
- URBÁNEK B. 1966: The first experiences in the Waterfowl Counts in Czechoslovakia. *Proc. Int. Conf. on Wildfowl. Research and Conservation, Brno 1965*: 177–182.